

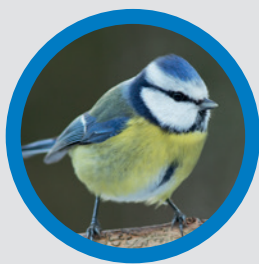
DJURENS VÄRLD

Nr 1 2022 Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning

Djurskydd inom EU
vad är på gång?

Fåren i Sverige
ofta missförstådda

Forskning ska hjälpa
trubbnosiga hundar

Lax

Den vandrande laxen lever större delen av sitt vuxna liv i havet men återvänder till sin födelseplats i sötvatten för att leka. När den vandrat hem har den också bytt färg: från silverglänsande till mörk grågrön med röda inslag.

Sverige finns laxen i hela Östersjön, Västerhavet och i Vänern. Man räknar med att det finns 14 Östersjöpopulationer, ca 20 Västkustpopulationer och två populationer i Vänern. Till det yttre är det inte mycket som skiljer atlantlaxen från östersjö-laxen, men den senare har inte lika rött kött vilket beror på födan den äter.

Vildlaxen leker i strömmande vatten från oktober till och med januari och den vill gärna göra det i sin födelse-älv. Laxungarna (stirr) växer sedan upp i det vattendraget under några år innan de som laxsmolt vandrar ut i Östersjön, Atlanten eller Vänern för att växa sig stora. Efter ytterligare några år är det dags för dem att återvända till sin födelse-älv för lek. Man räknar med att överlevnaden för en laxsmolt som vandrar ut i havet/Vänern och sedan återvänder till hemälven ligger på några procent. Den höga

dödligheten beror dels på att de äts av andra fiskar, sälar och fåglar, men också för att den som stor fiskas hårt.

Laxbestånden påverkas också av miljöförhållandena i varje enskild älv, hav och sjö. Därför varierar laxens mående, från bestånd till bestånd och mellan olika år. I Norrland har laxbestånden förbättrats under de senaste tio åren, med undantag för Vindelälven där det ser sämre ut. I södra och västra Sverige har bestånden inte förbättrats trots omfattande fiskevårdsinsatser och reglering av fisket. I Vänern är bestånden mycket svaga sedan många år. ■

Fakta lax (*Salmo salar*)

Ordning:	Laxartade fiskar
Familj:	Laxfiskar
Längd:	110-150 cm, hanar längre än honor
Vikt:	Upp till 40-50 kg
Föda:	Först snäckor, musslor, fiskrom, insekter. Senare kräftdjur och små fiskar.
Livslängd:	Upp till 15 år

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 07 Reportage – Djurskydd inom EU
- 10 Forskning – Andningsproblem hos hund
- 12 Reportage – Får kräver kunskap
- 16 SDF tipsar – Djuren om våren
- 17 Gåvotack
- 18 Mitt husdjur – Dvärghamster
- 19 Korsord
- 20 På spaning i naturen - Vårmorgon

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2022: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

**Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.**

Djurens Värld nr 1 2022

Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Lillemor Wodmar

Redaktör

Louise Cederlöf

Formgivning

Stjärntryck, Stockholm

E-post

djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi

JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté

Louise Cederlöf

Maria Lönn

Lillemor Wodmar

JCW Hållbar Kommunikation

Tryckeri

Stjärntryck, Stockholm

ISSN

0291-1545

Omslagsfoto

Mostphotos

Foto

Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen

Besöksadress:

Sandsborgsvägen 55,
122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00–15.00.

Lunchstängt: 11.30–12.30.

Expeditionstid, fredag: 09.00–13.00.

Telefon: 08-783 03 68

Hemsida: www.djurskydd.org

E-post: info@djurskydd.org

Kampanjer som gör skillnad

Kära medlem,

Nytt år, nya utmaningar och förhoppningsvis nya framsteg för djuren. När jag skriver det här har vi precis tagit oss igenom ett nyår med allt vad det innebär. Inom kort infaller Valborgsmässoafton då vi firar in våren med brasa och på vissa håll även fyrverkerier. För många innebär tyvärr fyrverkerier ett riktigt elände. Många husdjur springer bort under den panik som uppstår, en del dräktiga djur förlorar sin avkomma medan vissa till och med dör av skräck. Det gäller inte minst vilda djur som drabbas i hundratals. De regler som gäller användandet av fyrverkerier följs inte; det smäller i flera veckor både innan och efter själva högtidligheten. Smällare är förbjudna sedan många år tillbaka men visst smäller det ganska ordentligt? Vi på Svenska Djurskyddsföreningen har tröttnat. Vi vill att försäljning av fyrverkerier till privatpersoner och företag förbjuds. Vad tycker du?

Inom EU händer det mycket positivt inom djurskydd just nu, vilket du kan läsa mer om på sidan sju i denna tidning. Det är fantastiskt! Politiska beslut är svåra att påverka och det tar lång tid. Det är oftast först efter ihärdigt kampanjande som förändringar kan drivas igenom. Tyvärr finns det alltid andra som av olika orsaker inte vill ha förbättringar i djurvälståndet. Det är ofta resursstarka krafter med starkt inflytande. Som iakttagande EU-medborgare kan man ibland tycka att det känns hopplöst och att ens röst inte spelar någon roll. Men den spelar roll. Alla röster, alla signaturer i olika kampanjer, alla delningar i sociala medier gör skillnad. Tänk bara på kampanjen "End the Cage Age" som samlade så många underskrifter att EU-kommissionen har föreslagit att burhållning inom EU ska fasas ut. Det kommer att påverka miljontals djurliv till det bättre. Vi är många som bryr oss om djurens välmående och tillsammans blir vi en stark röst. Så nästa gång du ser en kampanj för någonting du tycker är rätt: skriv under och dela i sociala medier. Det gör skillnad, jag lovar.

Slutligen vill jag tacka alla som svarat på vår enkät. Vi har fått in fler svar än vi vågade hoppas på och en sammanställning av svaren hittar du på sidan sex och på vår hemsida. Stort tack! Nu har vi stängt ner enkäten men du kan alltid kontakta mig på maria@djurskydd.org om du har synpunkter. ■

Maria Lönn

Generalsekreterare SDF

Slut med päls för Elle och NK

Modemagasinet Elle bannlyser pälsar i samtliga 45 utgåvor runt om i världen. Förbudet gäller alla format: papperstidningar, nätupplagor och inlägg i sociala medier.

Syftet är att öka medvetenheten om djurskydd, stärka efterfrågan på hållbara alternativ och främja en mer human modeindustri.

– Päls är föråldrat och inte på modet längre. Särskilt inte för generation Z som är den gyllene målgruppen för mode- och lyxindustrin. Generation Z vill att mode ska vara ansvarsfullt, etiskt och innovativt och det är det som vi ser hända nu, säger Elles internationella chef, Valeria Bessolo Llopiz.

Även varuhuset NK slutar sälja äkta päls, med start 1 mars 2023. Företagets PR-ansvariga uppger att anledningen är att det inte är etiskt försvarbart att djur ska ”födas upp eller jagas och dödas enbart för sin päls”. Beslutet gäller både hela pälsar och produkter med detaljer av päls och avser djur som fötts upp eller jagats huvudsakligen för sin päls. Försäljning av varor med fårskinn och läder kommer därför att fortsätta, meddelar NK. ■

Frankrike inför ny strikt djurskyddslag

I slutet av 2021 klubbades en ny djurskyddslag igenom i Frankrike. Bland annat förbjuds minkuppfödning och användningen av vilda djur på cirkus. Dessutom höjs maxstraffet för djurmisshandel till upp till fem års fängelse och böter på 75 000 euro.

Den nya djurskyddslagen har diskuterats sedan 2020 efter ett antal uppmärksammade fall med lidande cirkusdjur i Frankrike. Lagen har drivits på av president Emmanuel Macron och hans parti La République en Marche (LREM) som kallar uppgörelsen för “ett historiskt steg i djurrättsskampen” och är omfattande:

Förbudet mot minkfarmning införs omedelbart medan användningen av vilda djur som lejon, tigrar och björnar på cirkus förbjuds om två år. Att som privatperson äga vilda djur blir förbjudet om sju år. Det kommer även bli olagligt att använda vilda djur i olika andra nöjes-sammanhang, som i tv-program, på nattklubbar och privata fester. Även delfinshower förbjuds och det införs skärpta regler kring försäljning av husdjur i butiker och på internet. Därtill skärps straffet för misshandel av djur som nu kan ge upp till fem års fängelse och böter på

motsvarande 760 000 kronor.

I Tyskland pågår en liknande process där den nya koalitionsregeringen har kommit överens om ett antal förslag till ny djurskyddslag. Begränsningar i transporter av levande djur till tredje land, kamerabaserade övervakningssystem liksom förbud mot pälsdjursfarmning i hela EU är några av förslagen.

– Det är mycket glädjande med länder som tar djurskyddet på allvar och inför förbättringar för djuren inom olika områden. Dessutom fattar de beslut på eget bevåg istället för att vänta in förändringar på EU-nivå, vilket är extra glädjande. Sverige har länge varit ett föregångsland när det gäller djurskydd men nu har vi tyvärr halkat efter på flera sätt. Som aktuellt exempel kan nämnas att Sverige fortsätter att tillåta pälsdjursuppfödning samtidigt som land efter land inom EU beslutar om ett förbud, säger SDFs generalsekreterare Maria Lönn. ■

Orsa rovdjurspark stänger för gott

I början av året kom beskedet att Orsa rovdjurspark ska läggas ned. Djurparken har gått med förlust under flera år och slår igen portarna för publik den 31 oktober 2022. Djuren kommer att omplaceras i den mån det går men vissa djur kan komma att avlivas.

Orsa rovdjurspark startade 1986 som Orsa björnpark och skulle fokusera på forskning och kunskapsspridning om de stora skandinaviska rovdjuren. Med tiden utökades antalet djur kraftigt och man tog in både sibirisk tiger och persisk leopard samt öppnade världens största anläggning för isbjörn. Idag finns förutom dessa även brunbjörn, kodiakbjörn, lodjur, järv, berggub, varg, snöleopard och amurtiger i parken.

2017 dödades en 18-årig

djurskötare av en björn som grävt sig in ett hägn där skötaren hade en aktivitet med en besökande familj. Dåvarande djurparkschefen dömdes till villkorlig dom och dagsböter, bland annat för arbetsmiljöbrott och grovt vållande till annans död. 2019 rymde även en varg från parken och kunde ses promenera i en intilliggande slalombacke. Incidenterna ledde till kraftigt minskade besökssiffror och parken har gått med förlust i flera år. ■

Unikt domstolsbeslut i Norge

Efter ett uppmärksammat rättsfall i Norge har nu en enig tingsrätt beslutat att avel på engelsk bulldogg och cavalier king charles spaniel strider mot djurskyddslagen. Detta efter att SDFs norska systerorganisation, Dyrebeskyttelsen, stämt uppfödare, rasklubbar och norska kennelklubben. Domen innebär att det inte längre är tillåtet att avla på dessa raser eftersom de inte anses friska, utan dras med stora hälsoproblem som medför betydande lidande för hundarna. SDF har länge uppmärksammat problemen med extremavel och välkomnar domen. ■

Skärpta straff för brott mot djur

Förslaget om strängare straff för brott mot djur och införandet av ett nytt brott - grovt djurplågeri - (se Djurens Värld nr 4 2021) har nu klubbats igenom av Sveriges riksdag. Från och med 1 juni 2022 kan straffet för grovt djurplågeri bli fängelse i upp till fyra år. Riksdagen sa även ja till att mindre allvarliga överträdelser kan leda till sanktionsavgifter istället för böter, vilket betyder att länsstyrelserna kan agera direkt utan att gå via domstol. ■

Djurvänligt påskpynt

Sedan några år tillbaka finns fina syntetiska fjädrar att köpa för den som inte vill ha fågelfjädrar i påskriset. Säljs till exempel av Ica Maxi, Panduro eller hobbyaffärer på nätet. Man kan också göra egna fjädrar av färgglatt silkespapper, garn eller piprensare. Kul pyssel med barnen! De flesta fjädrar som säljs som dekoration kommer annars oftast från kalkoner och importeras till Sverige. Många städer och kommuner har slutat använda fågelfjädrar i sina verksamheter, bland annat Lund, Helsingborg och Göteborg, då det är svårt att spåra fjädrarnas ursprung och veta hur fåglarna har haft det. ■

Resultaten av SDFs enkätundersökning

I december 2021 genomförde Svenska Djurskyddsföreningen en enkätundersökning bland medlemmar och andra läsare/följare. Enkätens syfte var att ta reda på vad medlemmarna tycker om det arbete vi utför, hur mycket man känner till om vad vi gör och vilka frågor vi borde fokusera på framöver.

88 personer svarade på en rad olika frågor och många intressanta synpunkter framfördes. Resultaten visar att 71 procent anser att man får tillräcklig med information om SDFs arbete och att informationen huvudsakligen ges via medlemstidningen.

67 procent anser att försöksdjuren är viktigast att fokusera på de närmaste åren, följt av lantbrukets djur (65 procent) och därefter pälsdjur och vilda djur (båda 40 procent). Av sällskapsdjuren tycker de som svarat att

katter är viktigast att jobba för (30 procent), därefter hund och häst (elva respektive nio procent).

Idag arbetar SDF brett med olika djurskyddsfrågor, framför allt inom Sverige och EU, vilket enkätresultaten stödjer. Endast 14 procent av de som svarat anser att vi bara bör arbeta med frågor inom Sverige.

Enkäten var ganska generellt hållen

men kommer ge oss en riktning när vi planerar verksamheten framåt. SDF vill rikta ett stort tack till alla som svarat! ■

Viktigt arbete i djurförsöksetiska nämnder

Sedan 2019 finns Svenska Djurskyddsföreningen representerad i de djurförsöksetiska nämnderna. Som djurskyddsrepresentant i nämnden för vi djurens talan och kan därmed föreslå ändringar i försöken. Vi kan även yrka på att ett försök inte ska genomföras alls om lidandet kan anses bli för stort för djuren.

Idag finns sju nämnder i Sverige: i Göteborg, Linköping, Umeå och Uppsala finns en i respektive stad, i Malmö/Lund en gemensam och i Stockholm två. I varje nämnd finns 13 ledamöter. Två platser representeras av djurskyddsorganisationer, i övrigt består nämnden av sex forskare/djurskötare, fyra lekmän som nominerats av politiska partier samt en jurist som ordförande.

Alla djurförsök måste först prövas av en djurförsöksetisk nämnd. Huvudman för nämnderna är Jordbruksverket och prövningen sker inom ett brett regelverk: EU-direktiv, djurskyddslag,

djurskyddsförordning och Jordbruksverkets föreskrifter. Om nämnden inte godkänner ansökan får försöket inte utföras.

Svenska Djurskyddsföreningen har en av de båda ordinarie djurskyddsplatserna, med personlig suppleant, i samtliga nämnder. Som ledamöter kan vi föreslå strykningar och ändringar i ansökningarna för att försöken ska genomföras med färre djur och på skonsammare sätt. Vi kan även yrka på att försöket inte ska genomföras alls. Platserna i nämnderna ger också värdefull insyn i en verksamhet som inte är tillgänglig för vanliga medborgare.

Är du intresserad av att sitta i en nämnd och göra en insats för djuren? Då är du välkommen att höra av dig till oss, emellanåt har vi lediga platser att fylla. Mejla maria@djurskydd.org för mer information.

Stöd Svenska Djurskyddsföreningens arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708

Märk gärna gåvan med ditt namn.

Djurskydd på frammarsch inom EU

Just nu händer mycket på djurskyddsfronten inom EU. Flera olika kampanjer pågår löpande som kan få direkt och konkret påverkan på djurens situation. Ett exempel på att saker går att förändra är det lyckade medborgarinitiativet End the Cage Age – ett samarbete mellan 170 olika djurskyddsorganisationer i Europa, däribland Svenska Djurskyddsföreningen – som ledde till beslutet om att all burhållning ska fasas ut de kommande åren. SDFs generalsekreterare Maria Lönn skriver här om några av projekten som är på gång inom EU och som SDF på olika sätt är engagerad i.

Text: Maria Lönn

End the Cage Age - en medborgarsuccé

Medborgarinitiativet End the Cage Age lanserades i september 2018 som ett samarbete mellan 170 djurskyddsorganisationer i EU, varav Svenska Djurskyddsföreningen är en av dem. Tillsammans lyckades vi få ihop ofattbara 1,4 miljoner underskrifter, vilket så småningom ledde till att EU-kommissionen i juni 2021 röstade för att fasa ut burhållning för lantbruksdjur inom EU! (Se Djurens Värld nr 3, 2021).

Antalet burhållna djur skiljer sig åt mycket inom EU. Enligt en jämförelse som

Compassion in World Farming har gjort, har Österrike och Luxemburg kommit längst med bara ca tre procent av djuren i bur. I Sverige har vi ca fem procent av våra lantbruksdjur i bur. Det kan låta bra men innebär ändå ett ständigt flöde av runt 500 000 djur, mest värphöns, som hålls instängda livet ut. Jumbopriset inom EU går till Malta, där hela 99 procent hålls i bur.

Det nya lagförslaget ska läggas fram 2023. Fram till 2027 kan burarna fasas ut, då ska den nya lagstiftningen träda i kraft. 300 miljoner burhållna lantbruksdjur idag ska alltså vara noll år 2027. Det är en stor framgång.

Revision av EUs djurskyddslagstiftning

Nuvarande EU-lagstiftning för lantbruksdjur är föråldrad och inkomplett. General Farming Directive är, som namnet antyder, en generell lagstiftning och inte anpassad till specifika djurslags olika behov. Utöver General Farming Directive finns ett antal andra direktiv för vissa djurslag, men som helhet är lagstiftningen ett lapptäcke där många står utan ordentligt skydd. Lagstiftningen har dessutom visat sig svår både att implementera och kontrollera. Det här gör att många djurslag står helt utan skydd i lag och istället får förlita sig på den kunskap och inställning till djurens rättigheter som producenten har.

När lagstiftningen kom till för över 40 år sedan gjordes det mot bakgrund av det vetenskapliga underlag man hade tillgång till då. Man trodde till exempel inte att fiskar var kännande varelser och därför omfattades de inte av

lagstiftningen. Numera har vetenskapen visat att fiskar mycket väl kan känna smärta och lidande. Förutom fisk står flera andra djurslag utan ordentligt skydd: mjölkkor, köttdjur under sex månader, får och get, flertalet fjäderfä, kaniner med flera. I praktiken betyder det att hundratals miljoner lantbruksdjur är utan lagligt skydd. Produktion av kaninkött är också omfattande inom EU och varje år slaktas 340 miljoner kaniner. Trots det är industrin föråldrad och djuren hålls i ståltrådsburar utan möjlighet till naturligt beteende.

Som en del av EUs Farm to Fork-strategi ska nu äntligen EUs djurskyddslagstiftning ses över. Just nu pågår en utvärdering av nuvarande lagstiftning och organisationer och medborgare har bjudits in för att tycka till. Kampanjen No Animal Left Behind syftar till att alla djurslag ska få ett bra skydd i den nya lagstiftningen som ska vara på plats år 2027.

Djurtransporter

Djurtransporter inom EU och ut ur EU är ofta förenat med stort lidande. Djuren utsätts för trängsel, värmeslag och brutna ben under de långa resorna, och en stor del av dem dör innan de hunnit fram till slakt. Många djur transporteras högdräktiga eller så unga att de inte hunnit avvänjas. De regler som finns är långt ifrån tillräckliga och efterlevnaden och kontrollen är mycket dålig. Som ett led inom Farm-to-Fork (se faktaruta) tillsattes i juni 2020 en kommitté som fick i uppgift att utreda hur man skulle förbättra regelverket och efterlevnaden av det.

Efter att kommittén tagit fram ett förslag på skärpta regler röstade EU-parlamentet i januari 2022 fram vilka förslag som skulle gå vidare till EU-kommissionen. Omröstningen blev tyvärr en besvikelse eftersom flera grundläggande krav röstades ner. En tydlig maxgräns på åtta timmar för transport på land röstades ner. Ett annat förslag var att förbjuda transport av levande produktionsdjur till tredje land utan fungerande djurskyddskontroll. Det röstades också ner, liksom förslaget att förbjuda transport av djur dräktiga mer än 40 procent in i dräktigheten samt djur under 35 dagars ålder.

Djurindustrin är en stark lobbygrupp med stora resurser att påverka. Djurskyddets sida har inte samma möjligheter. Genom att gå samman, till exempel genom paraplyorganisationen Eurogroup for Animals där Svenska Djurskyddsföreningen är medlemmar, har vi bättre förutsättningar. I skrivande stund tas strategier fram för att fortsätta påverka det slutliga resultatet som ska vara klart 2023.

Pågående kampanj: Save Cruelty Free Cosmetics

Inom EU finns redan ett förbud mot att testa kosmetika på djur, men trots det kräver myndigheter fortfarande att detta genomförs på vissa beståndsdelar. Det här går helt emot allmänhetens förväntningar, önskemål och förmodligen vetskap. Som konsumenter tror vi kanske att vårt schampo inte testats på djur, men dessvärre finns alltså risken att dess ingredienser testats var och en för sig. Just nu arbetar Svenska Djurskyddsföreningen och andra organisationer med kampanjen Save Cruelty Free Cosmetics. Kampanjen pågår till augusti denna sommar och då behöver vi ha samlat ihop minst en miljon underskrifter.

European Green Deal - Ett förslag från EU-kommissionen om att EU ska vara klimat-neutralt senast 2050. Inom Green Deal finns flera olika strategier för att uppnå detta. En av dem är

Farm to Fork (Från Jord till Bord) - Syftar till att skapa en hållbar livsmedelsproduktion, t.ex. gällande djurvälstånd. Som ett led inom Farm to Fork har man beslutat att se över lagstiftningen inom djurskydd.

Utfasning av djurförsök

Inom EU används ungefär tio miljoner djur för vetenskaplig forskning varje år. Men i september 2021 fattade EU-parlamentet ett historiskt beslut; djurförsöken ska fasas ut! Beslutet röstades fram med en förkrossande majoritet, 667 av 687 närvarande ledamöter röstade ja. Idén om att fasa ut djurförsök är inte ny, den nämns år 2010 i Direktivet för skydd av djur som används för vetenskaplig forskning. Där nämns dock inget om hur det skulle genomföras vilket är en skillnad jämfört med det aktuella beslutet som nu röstats fram. Nu ska en strategi tas fram som klart och tydligt anger hur utfasningen ska gå till, med tidsplaner och utstakade delmål under vägen. Forskare, politiker, djurskyddsorganisationer med flera har nu börjat arbetet med att ta fram denna plan.

Kommande kampanj: Fur Free Europe

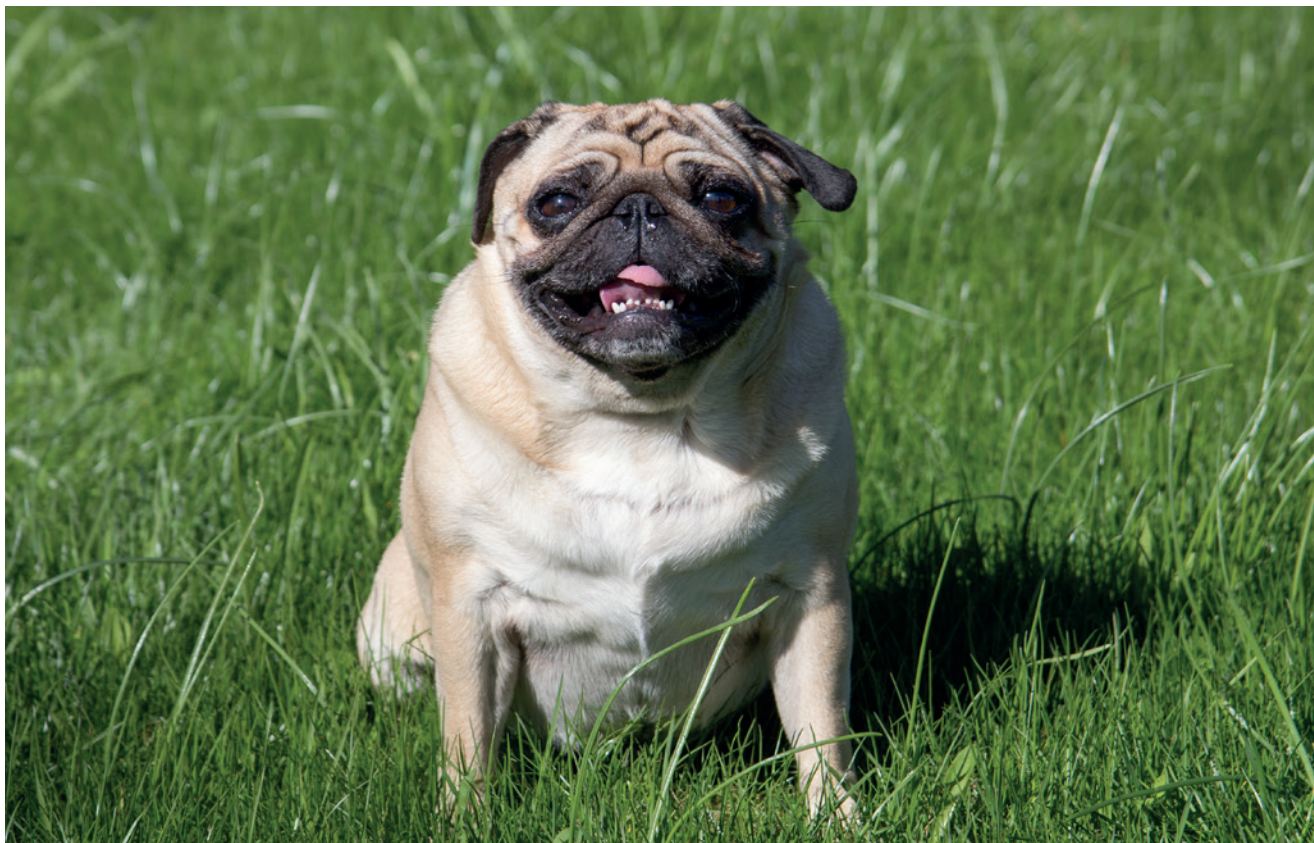
Just nu planerar Eurogroup for Animals en ny kampanj, Fur Free Europe. Den syftar till att stoppa all pälsdjursuppfödning inom EU. Många länder inom EU har redan på eget initiativ beslutat att förbjuda denna verksamhet, men i några länder tillåts det fortfarande, bl.a. Sverige. Svenska Djurskyddsföreningen kommer att vara en del av kampanjen och hjälpa till att samla in underskrifter. Hela kampanjen siktar på att samla in lika många underskrifter som "End the Cage Age", ca 1,4 miljoner. Om vi tillsammans med övriga Europas djurskyddsorganisationer lyckas med det finns mycket goda förutsättningar för ett förbud. Så lägg Fur Free Europe på minnet och var redo att skriva under!

Ett 15-tal länder har redan förbjudit eller beslutat att fasa ut pälsdjursuppfödningen, däribland Belgien, Bosnien-Hercegovina, Frankrike, Italien, Kroatien, Luxemburg, Nederländerna, Nordmakedonien, Norge, Serbien, Slovakien, Slovenien, Storbritannien, Tjeckien och Österrike.

I vissa länder har pälsfarmerna upphört till följd av hårdare regler, som i Schweiz och Tyskland. I Finland, Danmark och Sverige tillåts fortfarande pälsdjursuppfödning. I Spanien är det förbjudet att starta nya farmar, däremot tillåts befintliga minkfarmer att fortsätta.

Källa: Djurrättsalliansen

Andningsproblem hos kortnosiga hundar

Extrem avel under flera decennier har lett till att en del kortnosiga hundar idag har problem med att andas. Inte sällan behöver de kirurgisk behandling för att kunna leva ett normalt hundliv. Genetiska aspekter har betydelse i sammanhanget, inte minst när det kommer till avelsarbete i extremt kortnosiga hundraser. Svenska Djurskyddsföreningen har beviljat ekonomiskt stöd till Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, för ett omfattande forskningsprojekt som ska hjälpa dessa hundar till ett bättre liv.

Text: Louise Cederlöf

Det är framför allt fyra raser som är drabbade av Brachycephalic Obstructive Airway Syndrome (BOAS), det tillstånd som orsakar andningsproblem i form av syrebrist. Fransk bulldogg, mops, engelsk bulldogg och bostonterrier är drabbade i varierande utsträckning.

Symtomen består av olika andningsmissljud, som snarkningar och högfrekventa biljud. Hundarna måste öka andningsinsatsen vilken visar sig genom att de bland annat ”ler” med mungiporna för att få in mer luft och att de håller ut armbågarna och tar i med hela kroppen när de andas. De har dålig tolerans mot värme och mo-

tion, och har ofta sömnproblem med snarkningar och sömnapné.

– En del kraftigt drabbade hundar måste ha huvudet högt när de sover, en del sitter upp eller har en leksak i munnen. De kan också få problem med att äta och andas samtidigt, vilket kan leda till kräkningar. Om det går riktigt långt kan de få blå slemhinnor av syrebristen, kollapsa och i sällsynta fall till och med dö, säger veterinär Maria Dimopoulou, som är doktorand på institutionen för kliniska vetenskaper vid SLU och den som genomför de studier som Svenska Djurskyddsföreningen är med och finansierar.

Varför utvecklar en del hundar BOAS? En stor orsak är hur aveln har bedrivits de senaste 50 åren, med att selektera ett mer plattnosigt utseende hos dessa hundraser. Skallens ben i näshålor, bihålor och munhåla har drastiskt blivit plattare samtidigt som mjukdelarna inuti näshåla och munhåla inte har minskat i samma proportionerliga grad. Det innebär att mjukdelarna inte får tillräckligt med utrymme inuti skallen, vilket leder till hinder i luftvägarna.

– På utsidan kan man se att näsborrarna är kraftigt ihopknipna och det är det första och ett av det största hindret vid inandning. Det finns helt enkelt för litet utrymme för luften att passera. Detta är problematiskt eftersom en hund helst andas via näsan och inte munnen.

Men även invändigt finns problem, något man ser genom att undersöka med skiktröntgen. Ofta har hundarna en förtjockad och för lång gom.

FÖRE. Fransk bulldogg med andningsproblem. För att öka andningsinsatsen ser hunden ut att le, vilket är typiskt för BOAS.

– Den tjocka och långa gommen är ett stort problem som leder till mycket snarkningar. Tungan kan också vara kraftigt förtjockad och trycka upp den mjuka gommen. Även struphuvudet kan kollapsa till följd av att brosket där verkar vara försvagat.

Det saknas idag medicinsk behandling för BOAS men tillståndet kan till viss del åtgärdas genom olika typer av kirurgi. Då försöker man korrigera de anatomiska hindren så att luftpassagen blir bättre.

– En relativ enkel åtgärd som ofta blir bra är att vidga näsborrarna. Man kan också korta den överlånga, tjocka gommen som täpper till struphuvudet. Om struphuvudet har kollapsat kan man ta bort delar av det men metoden

är inte utvärderad ännu och det är med varierad framgång den utförs.

Men även om det går att operera så är det ingen bot; kirurgi förbättrar endast på individuell nivå. För att förbättra på sikt behövs enligt Maria Dimopoulou avelsstrategier och information för att upplysa samhället i stort.

– De här hundraserna ökar i popularitet hela tiden och även om Svenska Kennelklubben och rasklubbarna har vidtagit vissa åtgärder ser vi fortsatt många hundar som är drabbade, både svenskfödda och importerade. Vi ser en tydlig ökning av korrektivkirurgi på de här raserna.

De studier som Maria Dimopoulou nu ska genomföra i sin doktorandutbildning syftar till att karaktärisera BOAS bättre, förbättra förebyggande åtgärder, diagnostik och behandling av de drabbade hundarna. I studierna ingår

EFTER. Näsborrarna har kirurgiskt vidgats (näsplastik) och hunden kan därmed andas lättare.

utvärdering av kirurgiska tekniker liksom undersökning av bakomliggande genetiska faktorer.

Donationen från Svenska Djurskyddsföreningen, som i många år arbetat mot extrem hundavel där utseende prioriteras framför funktion och hälsa, innebär att Maria Dimopoulou och hennes forskarkollegor kan ta ett ordentligt grepp kring frågan om BOAS.

– Välbefinnandet hos våra fyrbenta familjemedlemmar är central. Dessa charmfulla sällskapsdjur drabbas inte sällan av nedsatt andningsfunktion med lidande som följd. Forskningen hos SLU är ytterst angelägen för att komma till rätta med hur BOAS bäst kan behandlas, minskas och förhoppningsvis botas framöver, säger SDFs styrelseordförande Lillemor Wodmar. ■

Roliga, intelligenta och missförstådda – att ha får kräver mer kunskap än många tror

Det blir allt populärare att skaffa får och numera är det inte bara renodlade lantbruksföretag som ägnar sig åt fårskötsel. Många som flyttar ut på landet och har en bit mark fastnar för de intelligenta och sociala djuren eftersom de är relativt små och dessutom bra gräsklippare. Men tyvärr brister det ofta i kunskap om skötseln, vilket kan resultera i djurskyddsproblem.

Text: Jeanette Thelander

Fåren är nog de mest missförstådda djuren. Det menar fårexperten Katrina Lingehag Ekholm, som själv har får sedan drygt 20 år tillbaka och i många år har kämpat för att höja deras status och ägarnas kunskapsnivå. Nybörjare som frågar andra, mer erfarna fårägare om råd, får ofta till svar att ”fåren sköter sig själva”.

– Det verkar vara en hopplöst utbredd missuppfattning. Man får ofta höra att man inte behöver göra något med dem mer än klippa dem och att de klarar sig på nästan inget foder alls. Men faktum är att väldigt många får som kom-

mer in till de svenska slakterierna är på tok för magra.

Problemen finns framför allt i de mindre ”hobbybesättningarna”, enligt personalen på slakterierna. Också Länsstyrelsens djurskyddsenheter vittnar om att det framför allt är de mindre besättningarna som dras med problem.

– När Länsstyrelsen gör djurskyddskontroller pendlar det någonstans mellan tolv och 18 procent av besättningarna som är för magra. Och från slakterierna rapporterar man om att uppemot 30 procent av fåren har dåligt hull, konstaterar Katarina.

I de större besättningarna där man ägnar sig åt fårskötsel mer professionellt vill man få betalt för köttet, så där har man oftast bättre kunskap och rutiner. Problemen hänger ofta samman med att man inte riktigt vet hur man ska sköta fåren, när man ska byta bete eller hur mycket foder de behöver på vintern till exempel. Och vet man inte hur man ska kontrollera hullet på fåren utan tror att det går att uppskatta genom att bara titta på dem – vilket är omöjligt – så luras man lätt av att fåren ser runda och fina ut eftersom de har tjock ull.

En annan utbredd myt är att får är dumma. Alla har nog någon gång hört uttrycket ”fårskalle” om en dum person. Men tvärt emot vad många tror, är får mycket intelligenta.

– Det är nog det mest slående, att folk i allmänhet har så mycket fördomar om får och tror att de är dumma, men det är de inte alls.

Det finns mycket forskning som stödjer hennes påståenden. Inte minst har en engelsk professor i psykologi, Keith Kendrick, varit en pionjär när det handlar om att undersö-

ka fårens intelligens och tankeförmåga. Han började forska om får i mitten av 1980-talet och i början av 2000-talet kunde han bland annat visa att får kan känna igen och komma ihåg minst 200 olika ansikten, både andra

får och människor, under flera år. Det var också tydligt att fåren föredrog glada miner framför arga ansikten. Senare forskning vid flera olika universitet har också visat att fåren kan minnas andra individer i flera år, att de har stor förmåga att kunna lära sig olika saker och att de till exempel kan hålla reda på mängder av olika växter och placera in dem i kategorier.

– I Australien finns en annan forskare, Caroline Lee, som också studerar fårens tankeförmåga och intelligens. Hon har bland annat tagit fram en labyrint där man kan testa hur smarta de är.

Fåren släpps i labyrinten där belöningen är att få återförenas med sina kompisar – får är utpräglade flockdjur, något som gör dem mycket motiverade. Det har visat sig att fåren har ett väldigt väl utvecklat spatialt minne som gör att de minns vindlingar och blindgångar i labyrinten. Ju fler »

Beroende på hur dina betesmarker ser ut kan parasiter som stora leverflundran, lungmask och magmasken *Haemonchus contortus* ställa till problem. Avmaska vid behov efter provtagning (träckprov skickas på analys). För att minimera parasiter är det bra att växelbeta markerna med häst eller ko.

» gånger de får testa labyrinten, desto snabbare går det för dem att hitta till kompisarna, vilket betyder att de har gott minne och inlärningsförmåga. De kommer ihåg labyrinten under lång tid.

Självlär har Katarina gutfår, som är en gammal lantras. Genom åren har hon klickertränat fåren, vilket fungerar lika bra som när man tränar hundar med metoden. De duktigaste fåren har till och med varit med ute på uppvisningar där förvånad och fascinerad publik knappt har trott sina ögon.

– Det är jättebra att träna fåren. Dels lär de sig att självmant göra saker som underlättar i vardagen, dels bidrar det till att radera fördomar som många har om dem.

Fåren kan till exempel tränas till att komma på inkallning, eller att på kommando gå ner i en balja (en bra kunskap om man till exempel behöver behandla deras klövar med fotbad). Vissa tricks, som att plocka upp föremål från marken, är kanske inte direkt användbara i vardagen, men ändå meningsfulla. Genom träningen lär

fåren sig att människor är ganska roliga figurer att vara tillsammans med och att det inte sällan vankas belöningar i form av godsaker från dem.

– Det gör att de inte blir så stressade i situationer som exempelvis klippning eller klövvård och det är en stor vinst både ur ett djurskyddsperspektiv och ur ett praktiskt perspektiv.

Ett annat djurskyddsproblem

som Svenska Djurskyddsföreningen och Djurens Värld har uppmärksammat tidigare, är den så kallade hobbyvallningen. Många som skaffar en vallhund vill ge den ett gott liv och låta den valla som en rolig aktivitet, inte sällan inriktad på tävling. Det händer att hundägaren själv skaffar en liten flock får, eller ber att få träna hunden på någon annan liten flock i

bekantskapskretsen.

– Sett ur fårens perspektiv är hunden ett rovdjur, vilket i grunden gör fåren stressade. Ofta låter man också hunden valla för aggressivt och för länge. Det finns dokumenterade exempel på tävlingar där får har kollapsat och dött av stress

Hobbyvallning kan vara stressande för fåren eftersom hunden i deras ögon är ett rovdjur. En hund som exempelvis border collie behöver få valla, men det viktigt att det inte görs på bekostnad av fårens välmående.

och värmeslag, vilket förstås är helt oacceptabelt.

– Och det är klart, att om man skaffar fåren som ett träningsverktyg för hunden, så är det knappast dem man ger störst omsorg. Det är sorgligt, för många av de här hundägarna betraktar sig som djurvänner, men har för dålig kunskap om får och sätter sig inte in i deras perspektiv tyvärr.

För att komma tillrätta med okunskapen kring fåren skulle Katarina gärna se en organisation som inriktade sig just på hobbyfåren. I dag finns till exempel Svenska fåravelsförbundet och Gård och djurhälsan, men dessa är inriktade på produktion och ekonomi och det är dyrt att vara med.

Fåravelsförbundets initiativ för att ta tillvara svensk ull som inleddes för några år sedan har i dag resulterat i mindre konfektionsindustri som fortfarande är i sin linda. Men att ta tillvara den svenska ullen, där lejonparten eldas upp i dag, är möjligen också en väg att gå för att förbättra djurskyddet kring fåren.

– Det är ju bättre att ta tillvara ullen här än att importera från länder där djurskyddsproblemen på sina håll kan vara enorma. Och om det fanns avsättning för ullen så skulle det förhoppningsvis kunna bidra till att man tog hand om fåren bättre också. ■

Svensk modeindustri har fått upp ögonen för svensk ull, något som kan få positiva effekter på djurskyddet. Tidigare har den svenska ullen kasserats i stor utsträckning.

Fakta

För att ha får krävs ett SE-nummer (produktionsplatsnummer) som man ansöker om hos Jordbruksverket, SJV. En gång om året ska fåren räknas och antalet rapporteras in till SJV. Fåren ska även märkas och stalljournal måste föras.

Får är flockdjur och får inte hållas ensamma. De ska ha tillgång till väderskydd eller stall och klippas minst en gång om året. Klövar ska verkas regelbundet. Om fåren har horn och de växer för nära käke och ögon kan en veterinär såga av hornen.

Får är blad- och örtätare och plockar oftast ut de finaste stråna i hö eller ensilage och ratar grövre strån. De uppskattar små skott och kvistar av exempelvis asp, men äter inte grovt sly.

Hullbedöm fåren flera gånger om året. Lägg handen på ländryggen och känn på tvärutskott, tornutskott och muskulatur. Sök på "hullbedömning får" på internet eller Youtube för exakt tillvägagångssätt.

Läs mer på jordbruksverket.se

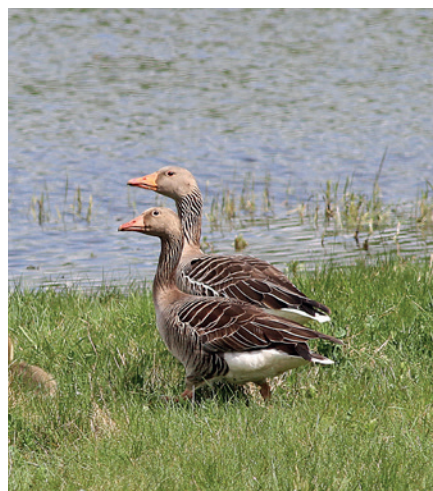

Får behöver koppar i små mängder men är känsliga och bör ha speciella mineral- och saltstenar. För mycket koppar kan vara dödligt.

Djuren om våren

Naturen är ivrig om våren och det händer mycket på kort tid. Djurbona är fulla av ungar som väntar på att få komma ut och börja sina liv. Vad kan vi människor göra för att hjälpa djuren i den kanske mest sårbara tiden på året?

Text: Louise Cederlöf Foto: Jan-Åke Hillarp

På våren är lyor, gryt och andra bon bebodda av ungar som i olika skeden lämnar dessa när de är redo. Även de djur som legat i vintersömn och dvala börjar vakna till på våren, allt från stora däggdjur till insekter och småkryp.

Det bästa tipset när det gäller vilda djur är att lämna dem ifred, och särskilt viktigt är det att göra det när de har ungar. Stör inte boet för att ta en bild på nära håll. Och ta inte ungarna! En ensam djurunge betyder sällan att den är övergiven, föräldrarna kan lämna dem långa perioder för att komma tillbaka och mata dem när det behövs. Harar diar till exempel oftast sina ungar bara en gång per dygn. Duvor matar ungarna två gånger om dagen, vanligen på förmiddagen och eftermiddagen. Ugglor matar nästan bara på natten och ungarna lämnas ensamma på dagen.

– Många tar hand om fågelungar för att de tror att det finns faror för dem, som måsungar i stan. Men jag vill uppmana människor att låta bli, det är förbjudet. Trafiken kan visserligen vara farlig och ser man en fågelunge ute i gatan kan man flytta in den till en husvägg eller i en rabatt. Flyttar man den längre, till exempel till en park, kommer den att svälta ihjäl eftersom föräldrarna inte hittar den, säger Jan-Åke Hillarp, biolog och rehabiliterare på KfV, Katastrofhjälp - fåglar och vilt.

Ett annat tips kan låta självklart men är det tyvärr inte: Skräpa inte ner! Fimpar, plast och annat skräp dödar många djur varje år. Genom att behandla naturen med respekt hjälper vi djuren och ger dem bättre förutsättningar i livet. Tänk också på att hundar ska hållas under extra uppsikt och inte får springa lösa i marker där det finns vilt under perioden 1 mars till 20 augusti. Detta för att skydda de vilda djurens ungar.

– Det är också viktigt att hålla katten inne under fågelungarnas första kritiska veckor sedan de lämnat boet. Man räknar med att katter i Sverige tar mellan sex och tio miljoner småfåglar varje år.

”

Mammor i djurvärlden tar tillbaka sina ungar även om en människa rört vid dem, men det betyder inte att man ska ”kela med deras ungar”

Hittar man ett nedrasat fågelbo kan det försiktigt sättas tillbaka, om ungarna inte har kallnat, då ska de istället tas till en godkänd rehabiliterare. Jan-Åke Hillarp påpekar att mammor i djurvärlden tar tillbaka sina ungar även om en människa rört vid dem, men det betyder inte att man ska ”kela med deras ungar”.

– Ett rådjurskid som står på vägen kan man flytta 50 meter ut i skogen eller ut på ett angränsande fält. Mamman finns i närheten och kommer fram när du försvunnit. Om kidet följer efter dig kan man vända sig mot det och stampa i marken och med stark röst säga: bö. Det betyder ”ligg ner och håll tyst”, säger Jan-Åke Hillarp. ■

Gåvo-
givare

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Anne Segersteen

Cecilia Leijonhufvud Stockholm
 Elisabeth Svegrupp med familj Eslöv
 Eva och Anders Ekström Stockholm
 Susanne, Tord, Hanna, Niklas, Loke, Birgit och Leif Runervik Linköping

Betty White

Philip Kristiansson Västra Frölunda

Birgitta Samuelsson

Kristina Hedlund, Lasse Gustafsson Göteborg

Gunnel Andersson

Jacky, Maria Blocher med familj Uppsala

Gösta Kempe

Calle och Petter Fårbo
 Johan Eriksson Oskarshamn
 Sofie Stenfelt Kalmar
 Susanne Ottosson Påskallavik

Ingegerd Eckerström

Alf och Petra Eckerström Fristad
 Anders och Johan med familjer Rävlanda
 Anette och Pär Larsson Bredaryd
 Ann-Catrine "Kacka" Assarsjö Borås

Annica Gustavsson

Hindås
 Ingrid och Alf Olofsson Gällstad
 Lisbeth och Jan-Olof Standar Bollebygd

Malgorzata Marczyńska Jensen

Marianna Lindberg, Sundsbruk
 Arne Lindberg, Kalmar
 Thomas Lindberg
 Samfälligheten Valthornet

Margareta Eriksson

Hans-Erik och Lena Mattsson Karlholmsbruk

Raili Blomqvist

Vännerna i Officerssällskapet Vällingby

GÅVOR

Sluta med fyrverkerier

Anna Håkansson Båstad

Strålsköldpaddan

Martin Löfdal Ängelholm

Övriga gåvor

Anita Hallin Sundsvall
 Birgitta Jansson Södertälje
 Emilia Kallio Halmstad
 Erika Tengroth Bromma
 Evi Esperk Bagarmossen
 Facebook Irland
 Facebook Irland
 Jens-Peter Olsson Ystad
 Marija Nilsson Täby
 Natalia Ström Göteborg
 Paula Ahlbom Hallstahammar
 Payex Sverige (Fonus) Visby
 Rose-Marie Nyqvist Bromma
 Ros-Marie Ahlborg Älvsjö
 Stig Grasser Göteborg
 Sveriges Begravningsbyråers IT AB Örebro

Fri veterinärvård

Agneta Cecilia Låås Sollentuna
 Agneta Wall Huddinge
 Alma Snäckerström Uppsala
 Anastasia Prokopovych Hässelby
 Anders Hernqvist Djursholm
 Anette Karlsson Kalmar
 Anette Lövgren Östavall
 Anette Sjöberg Holmén Glumslöv
 Anna Neiström Eskilstuna

Ann-Christin Holmsten
 Annika Carlgren
 Barbro Isaksson
 Bertil Bergqvist
 Camilla Hollander
 Carina Hellström Ozol
 Carl-Gustaf Cederin
 Cecilia Degerman
 Charlott Jonsson
 Christian Romano
 Christina Persson
 Edla Eketjäll
 Eleanor Eriksson
 Elena Ledeneva
 Elin Liljegren
 Elisabeth Ekblad
 Elisabeth Lorentzon
 Elisabeth Löw
 Erik Harlefeldt
 Erika Pettersson
 Eva Forshällen
 Eva Löfgren
 Eva Risto Self
 Geja Margaretha Beijar
 Gunilla Jonsson
 Ingela Jalap
 Jessica Ekman
 Jimmy Bergqvist
 Jonny Berggren
 Karin Berggren Råland
 Karin Cedervall
 Karin Nylander
 Karin Olofsson
 Kerstin Schreiber
 Kristina Billter
 Lena Abramsson
 Lena Roman
 Linda Nilsson

Rönning Stockholm

Västerås
 Bromma
 Grästorp
 Stockholm
 Bureå
 Årsta
 Uppsala

Grillby
 Södertälje
 Vollsjo
 Hestra
 Sjöbo
 Lit
 Skurup
 Örebro
 Norge
 Täby
 Köping
 Spånga
 Gävle
 Uppsala
 Farsta
 Örebro

Tyresö
 Åkersberga
 Falun
 Umeå
 Bua
 Västerås
 Ekerö

Björklinge
 Vällentuna

Linda Tiderman
 Liselott Fält
 Louise Löwenhag
 Madeleine Håkansson
 Magnus Söderlind
 Mai Elisabeth Johansson
 Malin Brottman
 Margareta Steen
 Maria Abrahamsson
 Maria Andersson
 Maria Gylling Brambeck
 Maria Haglund
 Marianne Björk
 Marina Fältskog
 Marina Rahm
 Martin Ingman
 Mia Holmlund
 Mona Gustafsson
 Mona Nordin
 Monica Ölvehed
 Petra Vorel Macková
 Pia Mellor
 Roine Löfgren
 Rolf Michael Sjöstrand
 Rosie Robertsson
 Sandra Eriksson
 Sandrine Gagniere
 Sigbritt Hauser
 Sonja Göc
 Sophie Fleming Tärnström
 Stina Sunedal
 Therese Enarsson
 Therese Haystrand
 Ulla Illerås
 Ulla Lundin Åkerström
 Ulla Tunner
 Veronica Larsson
 Åsa Andersson

Kungsängen
 Järvsö
 Stockholm
 Likenäs
 Strängnäs
 Årsta
 Vänge

Solna
 Hedemora
 Solna
 Jönköping
 Furulund
 Munkedal
 Mantorp
 Farsta
 Stocka
 Årsta
 Linköping
 Täby
 Stockholm
 Österhaninge
 Skeppshult

Lund
 Bromma
 Göteborg
 Drottningholm
 Åkersberga
 Obbola
 Katrineholm
 Skövde
 Huddinge
 Gustavsberg
 Strömsnäsbruk
 Örebro

Äntligen husdjur för Siri

Strax före jul flyttade två efterlängtnade sandfärgade dvärghamstrar in hos Siri, 10 år. Halloumi och Feta är av rasen campbell och bor i en stor bur fylld med aktivering. De kommer från en uppfödare och var bara fem veckor gamla när Siri hämtade hem dem. Nu funderar hon på ett sätt att märka hamstersystrarna, de ser nämligen exakt lika dana ut och är svåra att se skillnad på.

Text & foto: Louise Cederlöf

Egentligen var det en hund som stod högst på önskelistan för Siri Cederlöf. Men mamma (som även är denna artikels författare) och pappa sa nej. För mycket jobb och för mycket ansvar.

– Vi hade hundar när jag var liten men de dog när jag var två år så jag kommer inte riktigt ihåg dem. När mamma sa att vi kunde skaffa hamstrar istället så blev jag väldigt glad. Vi passar ofta andras hundar så det känns okej. Men någon gång vill jag ha hund.

Halloumi och Feta är vakna hela nätterna. De är nattdjur. Det är lite tråkigt, tycker Siri, att de är vakna när hon sover. Men hon passar på att pyssla om dem sent på kvällen eller när de kommer fram under dagen för att äta och dricka. De har många ställen att gömma sig på i buren, små hus och stockar med hål i. Siri har rivit hushållspapper i remsor som de bygger bo av.

– Det är roligt att se när de springer i hjulet, ibland gör de det samtidigt och ser ut att trängas lite. Jag hoppas att de kommer att hålla sams hela livet, men det är inte säkert. Ibland börjar hamstrar slåss och då måste man dela på dem. Då får vi skaffa en bur till.

Inför hamsterköpet läste Siri på ordentligt på nätet. Om vad de behöver för att må bra och så. Hon har också tittat på videoklipp på Youtube och på Tik Tok och fått många bra tips där. Till exempel hur man bäst inreder buren för att de inte ska bli uttråkade.

– Jag brukar sprida ut fodret och gömma frön i trästocken så att de får leta efter sin mat. De är så söta när de äter. Ibland tar jag ut dem i en låda på golvet, det är lättare att hålla i dem då. Men jag är lite rädd att de ska smita och försvinna i lägenheten. ■

Siri, Halloumi och Feta. Eller om det är Feta och Halloumi. De är svåra att se skillnad på men en är lite större, har Siri kommit på.

Namn: Siri Cederlöf
Ålder: 10 år
Bor: Stockholm
Familj: Mamma, pappa och vuxen storebror
Husdjur: Dvärghamstrarna Halloumi och Feta

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

						KAN EKORREN VAR HEN GÖMT FRÖNA, OCH HJÄLPER PÅ SÅ VIS TRÄDEN ATT SPRIDA DESSA	TUNN-SÄDD	JORD-STYCKEN	LAST-DJUR	FINARE MÖBEL-VIRKE	5 1000	↙	DRAS EFTER HÅST
						BYGLAR MED TAGGIG TRISSA SOM FÅSTS VID RYTТАRES STÖVELHÅL							EJDER-HONAN
						HÅNGA SLAPP					VANKA LÄGGER SAKER PÅ HYLLAN		
						HÅNGER MED NIKLAS?!			↘	HONA AV HJÖRT			
						ÄT BAR MUSSLA						SIM-FÅGEL	
↙	↘	YTTER-LIGHETS-LÄGE	↘	PÅ GRUND AV ATT	BÖNSÅS	RADIE AMPERE		VILJE-YTTRING		BARRTRÄD SKADEIN-SEKTER			
													MERKEL SOM MÄRKTS
STAD PÅ HONSHU						GÅR DET SOM GÅR BRASA			BYGGER SIG SCOUT				
↘				TRIKÅ & NÖT PÅ Ö SKÅNEORT						PRICKIG FISK		SOM ARBETAR TRÄGET	
LJUS-RING PÅ HIMLEN		VERKLIG LÖFTEN					FYLLIG		STÖKIG LÄGG I ÄGG I				
GRÖNVIT ABBORR-FISK					SAGO-DJUR VIRKE						SKILJA HOVDAM	↘	
NOBELT TITTA						KORTSPEL OREGON				PRESSAR HEN SOM VILL BLI BRUN	↘		
KAN VI GENOM KÄLL-KRITIK FASTSLÅ OM KÄLL-LÅR	↘		HAVA DE EJ SYRE					TÅ BILD AV VÅRT INRE			MYSIGA		LEMUR-KRYSS 2022

Konstruktör: Lena Holmlund / lena-holmlund.com / lena.v.holmlund@gmail.com

Rätt lösning till korsordet i nummer 4-2021:

DE FÄRGADE RUTORNA BILDAR ETT ORD = LÖSENORD

Skicka lösenordet till Svenska Djurskyddsföreningen,
Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede,
eller maila till redaktionen:
info@djurskydd.org

**TÄVLA
MED
OSS**

Senast 2 maj 2022 vill vi ha ditt svar.
Glöm inte att ange din postadress. Bland
de rätta lösningarna dras en vinnare som
får tre trisslotter hemskickade.

						HOMINID SOM LÖSER KONFLIKTER INOM GRUPPEN GENOM YUXENMYS	VILL VETE-KINÄREN	EKONOMISKT SVAG SYRE	K	VISADE MAZISTER STOR	HÖRS NÄR FLURA FALLER	Z	DJUR I BUC-STÄLLE
						KONSERVKERAD, AKTA ANSVARS	B	O	N	O	B	O	ALERT FISK I ÖRNGOTT
						GRIS WALTZING I SÅNG	S	O	SIGNAL IFATT	A	N	R	O
						SOM ARM ÖRDRÖLID & PUCK	M	A	T	I	L	D	A
						SKULLE JU SKALA KOTTAR	R	A	K	S	K	O	G
↙	↘	KÄRLEKS-GUD	PLOCK-MATT	HERRE MIN...	K	ETUI DOM LUPSAK	D	A	S	K		M	G
STÄPP-FÄGLAR						TYGBIT GENE-REKA	T	A	R	J	U	L	E
BERÖM-VÄRD BLÖMMA						VÄTMAKKS-FÅGEL TRYCK	R	O	S	R	A	L	L
						GIBBON-APA	O	R	R	S	P	E	L
LEK I SKOGEN DÄR VISSA TUPPAR SIE REJÄLT						KAN EJ DYKA DIFF	I	R	I	R	S	V	A
HEMING-WAY						ÄR JU PIR OCH TJUVNYT	E	R	N	E	S	T	G
STIK AV VASS DAM MED JUVER						ÖVER-NATURLIGT VÄSEN	R	Ö	S	Å	R	A	N
						GODS-BITS-BIFALL	K	O	S	S	A	A	P
													P

Konstruktör: Lena Holmlund / lena-holmlund.com / lena.v.holmlund@gmail.com

Grattis Inga Gabrielsson, Fjärås som blev förra årets korsordsvinnare.

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Vårmorgon på orrmossen

En ny vårmorgon håller just på att födas då jag vaknar upp i min varma sovsäck på orrmossen. Som så många gånger förut väcker orttupparna utanför gömslet mig då de i bullrande och samlad trupp anländer i mörkret runt omkring mig. Det typiska bubblande och ibland väsende ljudet från tupparna förstärker stämningen och ger en härlig vildmarkskänsla.

Text & foto: Göran Ekström

Efter lite värmande dryck och tilltugg räknar jag antalet deltagare till över 40 tuppar. Ett rekord i antal som i vår tid är svårt att slå! Frosten i halvmörkret gör att de svarta tupparna blir möjliga att räkna mot det ljusa myrgräset. Värre är det med de gråfärgade hönorna som är betydligt svårare att upptäcka. Nu, i slutet av april ansluter även dessa till den urgamla spelplatsen och då är det tid för hönorna att välja vilken av de vackra tupparna som ska bli far till hennes kommande kycklingar. Om det lyckas hela vägen med häckningen förstås. Det är nämligen bara en liten del av alla ägg som läggs varje år som undgår rovdjur och kläcks till vuxen ålder. Men i brist på insikt om detta styrs hönorna av den starka instinkten att försöka se sina egna kycklingar komma fram ur äggskalen och växa upp.

Också nu i vårtid är tillvaron fylld av faror för de vackra fåglarna på myren. Ibland kommer duvhöken på blixtpbesök för att testa om någon deltagare har ett

försvagat reaktionsmönster som gör individen lättare att fånga i de skarpa klorna, när alla tillfälligt lämnar arenan i samlad trupp. Instinkten att samlas nu på våren är dock så stark att de snart är tillbaka på plats efter ett liknande anfall och allt återgår till det normala, så fort de landat på myren igen.

Ibland ryker ett par tuppar ihop och ett slagsmål tar vid. Ibland så allvarligt att det smäller rejält när de pisgar på varandra med vingarna. Direkta skador är dock mer sällsynt vid dessa konfrontationer. Men en hel del vackra fjädrar brukar bli kvar på plats där två tuppar har olika åsikter om vem av dem som är starkast.

Snart kommer den uppgående solen fram och skänker värme. Hönorna lämnar platsen efter att somliga fått sin önskan med besöket uppfyllt. Även om de blivit parade är de säkert tillbaka nästa morgon. Då finns en ny möjlighet att övernatta på det fina brädgolvet i kojan som skyddar mot myrens fukt och kyla. Ett besök som ger både livskvalitet och spänning! ■